

Internetconsultatie - Reactie Schulinck op het concept Wetsvoorstel modernisering beslagverbod roerende zaken

Inleiding

Schulinc is uitgever van een *online* handboek over de Wet gemeentelijke schuldhulpverlening (Wgs), de Grip op Schuldhulpverlening, en heeft het concept Wetsvoorstel modernisering beslagverbod roerende zaken gezien uit het oogpunt van die schuldhulpverlening. Schulinc beperkt zijn reactie daarom tot het plaatsen van enkele kanttekeningen bij concept artikel 447 lid 3 Rv. Dit concept artikellid introduceert een soepeler regime voor het geval dat de geëxecuteerde zich voor schuldbemiddeling laat bijstaan door een op grond van artikel 48 lid 1 onderdeel b of c van de Wet op het consumentenkrediet (Wck) bevoegde persoon of instelling. In dat geval blijft de gehele inboedel beslagvrij, behoudens bovenmatige zaken en bovenmatige gezelschapsdieren.

Algemeen

Schulinc kan zich vinden in het algemene uitgangspunt dat schuldenaren die hun situatie serieus (willen) aanpakken en zich daarom hebben gewend tot een partij die mag schuldbemiddelen, in een voor beslag betere uitgangspositie komen dan schuldenaren die dat niet doen. Niettemin plaatsen wij de volgende kanttekeningen.

1. Artikel 5 Wgs en concept artikel 447 lid 3 Rv naast elkaar is ongewenst

De Wet gemeentelijke schuldhulpverlening (Wgs) geeft het college de verantwoordelijkheid voor de schuldhulpverlening aan de inwoners van zijn gemeente. Die schuldhulpverlening kan bijvoorbeeld bestaan uit schuldbemiddeling.

Artikel 5 van de Wgs bevat een bepaling vergelijkbaar met artikel 447 lid 3 Rv van het concept wetsvoorstel. Artikel 5 Wgs wordt wel aangeduid als het artikel over het moratorium of de afkoelingsperiode. Het is nog niet in werking getreden. Artikel 5 Wgs luidt, voor zover van belang, als volgt:

1. Het college kan de rechtbank verzoeken een afkoelingsperiode af te kondigen, waarin elke bevoegdheid van de schuldeiser tot verhaal op de goederen van de schuldenaar en tot opeising van goederen die zich in de macht van de schuldenaar bevinden niet kan worden uitgeoefend, voor een periode van maximaal zes maanden.
2. Een afkoelingsperiode als bedoeld in het eerste lid wordt slechts afgekondigd indien deze periode noodzakelijk is in het kader van schuldhulpverlening en indien is voldaan aan bij algemene maatregel van bestuur gestelde nadere voorwaarden.

De belangrijkste verschilpunten met het verhaalsverbod van artikel 447 lid 3 Rv van het concept wetsvoorstel zijn:

Artikel 447 lid 3 Rv concept wetsvoorstel	Artikel 5 Wgs
Schuldbemiddeling	a. Schuldbemiddeling b. Overige vormen van schuldhulpverlening
a. Door gemeenten en gemeentelijke instellingen (artikel 48 lid 1 onderdeel b Wck); en b. Door bepaalde gereguleerde beroepen zoals advocaten, notarissen, professionele bewindvoerders, professionele curatoren (artikel 48 lid 1 onderdeel c Wck)	Door gemeenten en gemeentelijke instellingen (artikel 48 lid 1 onderdeel b Wck)
Zaken die behoren tot de inboedel	Goederen (artikel 3:1 BW): a. Zaken die behoren tot de inboedel b. Overige zaken c. Vermogensrechten
Van rechtswege	Op verzoek van het college; en Noodzakelijkheidbeoordeling door rechtbank
Gedurende de periode waarin betrokkene zich voor schuldbemiddeling laat bijstaan	Gedurende een periode van maximaal zes maanden

Het naast elkaar bestaan van beide regelingen (met overlap) maakt het voor beslagleggers en schuldbemiddelaars ingewikkeld.

Het ware aangewezen het verhaalsverbod op één plaats te regelen, en wel op zo'n wijze dat de schuldenaar "the best of both worlds" toekomt. Het verhaalsverbod op één plaats regelen betekent bovendien dat voor de schuldenaar, ongeacht welke schuldbemiddelaar hij kiest (die van artikel 48 lid 1 onder b óf c Wck), dezelfde mate van verhaalsbescherming geldt.

2. "Indien de geëxecuteerde zich voor schuldbemiddeling laat bijstaan": te beperkt

Concept artikel 447 lid 3 Rv vereist dat de betrokkene zich voor schuldbemiddeling laat bijstaan. Blijkens p. 9 van de Memorie van Toelichting betekent "zich voor schuldbemiddeling laat bijstaan" dat er een schuldregeling geldt, dan wel dat getracht wordt een schuldregeling te treffen. Het ware aangewezen dit laatste duidelijker in de tekst van concept artikel 447 lid 3 Rv tot uitdrukking te brengen.

Belangrijker: het vereiste dat er een schuldregeling geldt, dan wel dat getracht wordt een schuldregeling te treffen, is ons inziens te strikt. Het verdient aanbeveling om de regeling ook te laten uitstrekken tot het geval dat de schuldenaar gemeentelijke schuldhulpverlening heeft aangevraagd. Daarvoor zijn ten minste drie redenen.

Wanneer schuldenaren de gemeente vragen om schuldhulpverlening, dan is er - anders dan bij bijvoorbeeld advocaten - niet per definitie sprake van een situatie waarin hij "zich voor schuldbemiddeling laat bijstaan". Het lijkt in de gemeentelijke praktijk meer regel dan uitzondering te zijn dat schuldbemiddeling uitsluitend wordt ingezet voor de (beperkte) groep zogenoemde "regelbare schuldenaren met regelbare schulden". Hele groepen schuldenaren vallen dus buiten de boot van de gemeentelijke schuldbemiddeling. Denk aan schuldenaren die nog hun huis aan het verkopen zijn, schuldenaren die hun echtscheiding nog niet hebben afgehandeld, schuldenaren die hun inkomsten nog niet (helemaal) op orde hebben, of schuldenaren die de problemen waardoor zij in de schulden zijn gekomen nog niet (helemaal) onder controle hebben (de psychiatrisch patiënt, de aan verdovende middelen verslaafde schuldenaar of iemand met bijvoorbeeld een zware koopverslaving). De rechtsbescherming die de schuldenaar geniet kan volgens het voorgestelde concept artikel 447 lid 3 Rv dus afhankelijk zijn van het soort schuldbemiddelaar - gemeentelijke overheid of marktpartij - tot wie de schuldenaar zich - met het oog op het treffen van een schuldregeling - wendt. Dat is ongewenst.

De bescherming die concept artikel 447 lid 3 Rv biedt, kan de schuldenaar motiveren om zich te wenden tot een schuldbemiddelaar. Als concept artikel 447 lid 3 Rv wordt verruimd met de situatie dat de schuldenaar gemeentelijke schuldhulpverlening heeft aangevraagd, dan zou dat mensen met schulden kunnen prikkelen zich tot de gemeentelijke schuldhulpverlening te wenden ook als die (nog) niet tracht een schuldregeling te treffen en zich (vooralsnog) beperkt tot andere vormen van schuldhulpverlening. Wanneer daarenboven wordt geregeld dat de verhaalsbescherming geldt voor de duur van de gemeentelijke schuldhulpverlening, dan kan het soepelere verhaalsregime de schuldenaar gemotiveerd houden mee te blijven werken aan de gemeentelijke schuldhulpverlening die wél wordt geboden.

(Voormalig) staatssecretaris De Krom (SZW) heeft destijds ook een soepeler regime wenselijk geacht voor zover dat noodzakelijk is in het kader van gemeentelijke schuldhulpverlening - getuige de in artikel 5 Wgs geregelde afkoelingsperiode.

Gelet op het voorgaande stellen wij voor om de regeling van concept artikel 447 lid 3 Rv ook te laten gelden tijdens de periode tussen de aanvraag om gemeentelijke schuldhulpverlening en het einde (of de afwijzing) van de gemeentelijke schuldhulpverlening.

3. Onduidelijkheid onderzoeksplicht beslaglegger en informatieplicht beslagene en derden

Uit (de toelichting op) concept artikel 447 lid 3 Rv valt niet op te maken hoe het voor de beslaglegger duidelijk kan worden dat er een schuldregeling geldt, dan wel dat getracht wordt een schuldregeling te treffen. Hoever reikt de eventuele onderzoeksplicht van de beslaglegger en hoever reikt de eventuele plicht van de beslagene en van derden (schuldeiser en schuldbemiddelaar) om de beslaglegger (al dan niet uit eigen beweging) te informeren? Hoe verhoudt zich deze kwestie tot de privacywetgeving?

Het verdient aanbeveling een en ander in de Memorie van Toelichting te verduidelijken en voor zover nodig in concept artikel 447 lid 3 Rv te regelen.

4. Termijn om zich alsnog voor schuldbemiddeling te laten bijstaan

Wij geven nadrukkelijk in overweging de beslaglegger te verplichten de schuldenaar eerst te wijzen op de mogelijkheid van schuldbemiddeling en de schuldenaar een termijn te gunnen om van die mogelijkheid gebruik te maken, alvorens tot beslaglegging over te gaan.

Aanbevelingen

Smeed artikel 5 Wgs en concept artikel 447 lid 3 Rv samen tot één regeling. Het naast elkaar bestaan van twee regelingen (met overlap) (artikel 5 Wgs en concept artikel 447 lid 3 Rv) is bezwaarlijk. Het ware aangewezen het verhaalsverbod op één plaats te regelen en wel op zo'n wijze dat de schuldenaar "the best of both worlds" toekomt.

Subsidiair bevelen wij aan om de regeling van concept artikel 447 lid 3 Rv ook te laten gelden gedurende de periode tussen de aanvraag om gemeentelijke schuldhulpverlening en het einde (of de afwijzing) van de gemeentelijke schuldhulpverlening.

Verder verdient het aanbeveling de eventuele onderzoeksplicht van de beslaglegger en de eventuele plicht van de beslagene en van derden om de beslaglegger (al dan niet uit eigen beweging) te informeren, te regelen in concept artikel 447 lid 3 Rv, althans te verduidelijken in de Memorie van Toelichting. De relatie tot de privacywetgeving mag daarbij niet ontbreken.

Tot slot bevelen wij aan de beslaglegger te verplichten de schuldenaar eerst te wijzen op de mogelijkheid van schuldbemiddeling en de schuldenaar een termijn te gunnen om van die mogelijkheid gebruik te maken, alvorens tot beslaglegging over te gaan.